
HISTORIEBRUG GENNEM REENACTMENT OG SKJULTE PLANTEHISTORIER

Professionsessay i Historie, 3. Etape
Minna Have
Studienummer 3045221
Dato for aflevering: November 2025
Antal tegn: 28.233

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning	3
Afgrænsning	3
Historisk baggrund:	3
Fagdidaktisk teori	5
Metode:.....	6
Præsentation af undervisningsforløb:	7
Analyse:.....	8
Fund og diskussion:	10
Konklusion.....	11
Referenceliste.....	11
Empirien (Bilag)	13
<i>Bilag 1 Min indtalte observation.....</i>	<i>13</i>
<i>Bilag 2 Lektionsplan</i>	<i>14</i>
<i>Bilag 3 Billeder af mindmap brugt i den kildekritiske analyse</i>	<i>16</i>
<i>Bilag 4:Links til digitale læremidler</i>	<i>17</i>

INDLEDNING

I løbet af 1800-tallet voksede stueplanten frem som et markant kulturelt fænomen i Danmark. Hvor de tidligere havde været eksotiske særpræg i adelens og borgerskabets orangerier, blev planterne gradvist en del af det almindelige danske hjem. Denne udvikling kommer tydeligt til udtryk i datidens billedkunst, hvor stueplanterne træder frem som både æstetiske motiver og symbolske markører i interiørmalerierne. Disse sammenhænge undersøges i forsknings- og formidlingsprojektet "Skjulte Plantehistorier". Projektet bygger på en database med 452 danske malerier fra perioden 1800 -og start 1900-tallet, hvor stueplanterne for alvor bliver synlige i billedkunsten. Resultaterne formidles gennem udstillingen "Plantefeber, Verden i vindueskarmen" på Ordrupgaard og Den Hirschsprungske Samling, som inviterer publikum til at se plantemalerierne og dermed også historien gennem et nyt perspektiv. For at samarbejde tværfagligt med læreren på praktikskolen er denne historieundervisning tiltænkt som indgangen til elevernes kommende forløb i Billedkunst om netop plantemalerierne, og deres kommende besøg på et af museerne som jeg også kommer til at deltage i.

Denne gang er jeg i praktik på Danmarks første lilleskole. De første 14 dage er jeg lærer i deres Billedtema projektuger. Lilleskoler kører store dele af undervisningen som længere projekter, hvor eleverne har mulighed for at gå i dybden med kreative projekter. Og det er en meget kreativ skole, hvor eleverne er vant til at optræde og de har et helt rum med kostumer på loftet. Denne kreativitet vil jeg gerne udforske, og finde ud af hvordan jeg får den ind i en historieundervisning som er planlagt til at være en introduktion på et længerevarende billedkunstforløb.

Ifølge BE Jensen er historiefagets overordnede sigtepunkt at: *"fungere som et kvalificeret og kvalificerende lærested for producenter og brugere af historiebevidsthed, og det skal dermed bidrage til, at børn og unge bliver mere indsigtsfulde, kreative, kritiske, eftertænksomme og ansvarsfulde i deres omgang med og brug af historie."* (Jensen 2003, s. 93).

Hvordan kan jeg planlægge, gennemføre og evaluere et historieforløb der integreres i et allerede tilrettelagt billedkunstforløb med henblik på at styrke elevernes historiebevidsthed. Og hvordan kan denne undervisning støtte elevernes forståelse af sig selv som både skabte af og skaber af historie på en måde der fremmer deres indsigt, kreativitet, kritiske sans, refleksion af og ansvarlighed i mødet med fortidens spor?

AFGRÆNSNING

Den lille skole har P-fags forløb i lange perioder hvor eleverne har 4 lektioner hver fredag i et bestemt fag, denne gang Billedkunst. Eleverne er fra 4., 5. og 6. klasse. Jeg deltog i en planlægningsdag på skolen i september, hvor Billedkunstlæreren Julie fortalte om forløbet, og i samråd blev vi enige om, at det ville være spændende hvis min undersøgelse det skulle være en opstart til billedkunstforløbet.

Denne undersøgelse forløber kun over 4 sammenhængende lektioner. På grund af den korte varighed er det ikke meningen at eleverne skal gå i dybden med opgaverne i disse 4 lektioner, da de kommer til at vende tilbage til både den historiske periode og deres reenactment flere gange i forløbet.

HISTORISK BAGGRUND:

Bag de tilsyneladende hverdagslige plantemotiver på malerierne fra udstillingerne "Plantefeber, Verden i vindueskarmen" gemmer der sig fortællinger, der knytter sig til større historiske bevægelser. Vindueskarmens planter repræsenterer ikke blot hjemlig hygge, men peger på en verden i forandring, en verden, hvor arter blev transporteret over kontinenter, og hvor planternes tilstedeværelse i hjemmet afspejlede både status, kultur og tidens værdier. De rummer dermed skjulte plantehistorier, som forbinder æstetik, hverdagsliv og Danmarkshistorie.

I begyndelsen af 1800-tallet stod Danmark i en tid med store forandringer. Efter Napoleonskrigene og statsbankerotten i 1813 var landet økonomisk svækket og havde mistet Norge i 1814. Danmark skulle i 1820'erne og 1830'erne stabilisere sig og genetablere sit samfund gennem landbrugsreformer, nye økonomiske tiltag, kulturel vækkelse og en voksende nationalfølelse. Samtidig begyndte kunstnerne at rette blikket mod det nære som hjemmet, dagliglivet og naturen, fremfor det fjernhistoriske eller mytiske (Martinsen, 2025). Kulturelt og kunsthistorisk markerer tiden omkring 1830'erne begyndelsen på den danske Guldalder, hvor malere som Christen Købke skabte værker med stor sans for komposition og lys, og hvor dansk natur og menneske blev stillet i centrum. Et eksempel er Købkes portræt "Landskabsmaleren Frederik Sødning" (1832), som opbevares i Den Hirschsprungske Samling (Den Hirschsprungske samling). Det var også på denne tid, borgerskabet begyndte at handle med stueplanter ved Holmens kanal i København (Nissen, 2024). Før den tid havde potteplanterne først blevet dyrket og udstillet i adlens haver og hjem, men fandt nu stille og roligt vej til både borgerskabet og siden til de lavere klasser (Vandsø & Leth-Espensen).

I 1849 oplevede Danmark en af sine vigtigste politiske omvæltninger, da Grundloven blev vedtaget og enevælden afløstes af et konstitutionelt monarki og udvidet folkestyre. Denne omvæltning ændrede synet på borgerens rolle i samfundet og påvirkede også billedkunsten, hvor motiverne udvidedes til at omfatte almindelige mennesker og hjemmets liv (Martinsen, 2025).

Fra ca. 1870'erne tog industrialiseringen for alvor fart: Der var store teknologiske fremskridt, fabrikker blev opført og byerne voksede. Overgangen ændrede samfundets struktur og skabte nye sociale klasser og en voksende arbejderbevægelse. Sideløbende voksede interessen for natur, planter og hjemmeliv, og dette afspejles i mange interiørbilleder fra perioden. I det nye forskningsprojekt *Skjulte Plantehistorier*, der er baggrunden for udstillingerne, undersøger forskere netop, hvordan stueplanter optræder i dansk billedkunst i 1800- og 1900-tallet og hvilke kulturelle betydninger de bar, som f.eks. tegn på dannelse, kvindelig omsorg og globale forbindelser via handel og koloniale netværk (Aarhus Universitet, 2025).

Et konkret eksempel på denne symbolik er Anna Anchers maleri *Pige, der syr*, som indgår i den aktuelle udstilling *Plantefeber. Verden i vindueskarmen* (Den Hirschsprungske Samling / Ordrupgaard). Maleriet viser en ung pige siddende med sit håndarbejde i et solfyldt rum med en enkelt potteplante. Motivet viser hjemmets intime rum, det stille arbejde og naturens tilstedeværelse indendørs. Men det viser også kvindens plads i hjemmet før Næringsfrihedsloven trådte i kraft i 1858 (Danmarks Nationalleksikon, 2025). Hjemmet var også der hvor kvinderne modtog privatundervisning i for eksempel Billedkunst, da kvinderne ikke havde adgang til kunstakademierne, og i det private hjem var nogle af de interessante motiver jo netop stueplanterne (Vandsø & Leth-Espensen). Omkring århundredeskiftet fortsatte moderniseringen, og demokratiudviklingen skred frem, blandt andet i grundlovsændringen i 1915, hvor kvinder opnåede valgret (Danmarks Nationalleksikon, 2025).

Alt i alt gennemgik Danmark i perioden en markant forvandling: fra et landbrugssamfund i enevældens efterdønninger til et mere industrialiseret og demokratisk samfund. Den teknologiske udvikling med dampdrevne jernskibe medførte muligheder for at fragte de eftertragtede stueplanter over lange afstande. Og opfindelsen af centralvarme, vinduesglas og isolering gjorde at man nemmere kunne dyrke planterne i Danmarks kolde klima (Prip, 2025). De kunstneriske værker fra perioden fungerer som kilder, der viser, hvordan hjem og planter blev bærere af kulturelle betydninger i en tid med globalisering, industrialisering og ændrede kønsroller.

Historieundervisningen fokuserer kun på to af de mange malerier. Kunstneren Christen Købkes "*Landskabsmaleren Frederik Sødring*" (1832) og Anna Anchers "*Pige, der syr*" (u.å) (Den Hirschsprungske Samling) repræsenterer i denne undervisning to ender af perioden: Købke fra Guldalderen med naturen som nationalt symbol, Ancher med fokus på hjemmets og det nære menneskeliv.

FAGDIDAKTISK TEORI

Formålet med dette undervisningsforløb er at eleverne skal øge deres historiebevidsthed og dermed lære at bruge historien til at forstå, at de både er historieskabte og historieskabende. Samtidigt skal de udvikle deres indsigt, kritiske sans, refleksion, og ansvarlighed og ikke mindst deres kreativitet igennem historiebrugen.

Historiebrug og bevidsthed

Man øger sin historiebevidsthed ved at bruge historien til at opnå en viden om, hvordan man kan koble fortidsfortolkninger, nutidsforståelser og fremtidsforventninger (Jensen B. E., 2006, s. 92) og dermed også opnår en forståelse af men er både skabt af- og skaber af historien.

Undervisningen er baseret på at eleverne er aktive og netop bruger historien til at opnå denne bevidsthed om den historiske sammenhæng mellem fortid, nutid og fremtid. Det er eleverne der fysisk finder de udvalgte kilder, det er dem der arbejder med kilderne og udvikler deres egen historiske problemstillinger. På den måde kobler de deres fortidsfortolkning til deres egen nutidsforståelse igennem reenactment af et maleri i undervisningen og til deres fremtidsforventning ved selv at skabe et nutidigt billede i deres egen livsverden (Historie faghæfte, 2019, s. 42). (Jensen B. E., 2006, s. 88).

Først skal eleverne forstå de samfundsmæssige og kulturelle rammer som maleriet er skabt i. Jeg introducerer derfor perioden med fokus på de overordnede samfundsmæssige begivenheder, nationalfølelsen og kunstens rolle i samfundet. Gennem et digitalt oplæg og en kildekritisk analyse drøfter eleverne spørgsmål om malerierne, hvordan det afspejler sin tid. Her arbejdes med kompetencemålet fra Historie efter 6. klassetrin: *Eleven kan med afsæt i enkle problemstillinger anvende kildekritiske begreber til at gøre rede for fortolkninger af fortiden* (Børne- og Undervisningsministeriet, 2019). Der er dog ikke så lang tid til den kildekritiske analyse, så eleverne bruger mindmaps med stikord som besvarelsesmetode. Gennem kombinationen af kildeanalyse og reenactment bliver eleverne medproducenter af historien og eleverne lærer at anvende både analytiske og æstetiske kompetencer til at undersøge og formidle historiske problemstillinger. Dermed udvikles deres historiebevidsthed, som er forudsætningen for at kunne forstå sig selv og sin samtid i relation til fortiden (Jensen 1996, s. 4).

Reenactment

Igennem reenactment af et maleri arbejdes der med en visuel analyse. *"Reenactment betegner former for fortidsbrug, der er kendetegnet ved beslægtede termer som levendegørelse, efterligning, simulering og imitation"* (Kruse, 2015, s. 9). Eleverne imiterer maleriet scene og vælger en lokation, der minder om scenen i maleriet, finder passende og rekvisitter og iscenesætter sig selv i de roller de ser på billedet.

Gennem arbejdet med reenactment af maleriet bliver elevernes kognitive forståelse af perioden forbundet med en kropslig og følelsesmæssig oplevelse af fortiden fordi *"reenactment handler om at rejse mentalt i tid"* (Kruse, 2015, s. 10). Denne kropslige tilgang fremmer en sansemæssig og følelsesmæssig forståelse af fortiden, som gør eleverne i stand til at tolke billedet indefra. De "bliver" midlertidig den person der er portrætteret. Denne fase understøttes af Bjerres teori om fordybelse i en anden tid, hvor det er centralt, at eleverne oplever nærhed til fortiden, igennem et perspektivskifte, og ikke blot distanceret ser den som "noget andet" dvs. præsentisme (Bjerre, 2019, s. 128).

Billedsamtalet

Efter reenactment processen deltager eleverne i en billedsamtale, hvor de sammenligner deres egne fotos med det originale maleri. Her reflekteres over hvordan det føles at indtage en historisk rolle, og hvad denne har lært dem om menneskers liv i fortiden. Denne fælles refleksion kan fremme elevernes affektive tilknytning til den historiske situation (Bjerre, 2019, s. 138), og de kan derfor udvikle en emotionel forståelse for de personer og livsvilkår, som kunstværket afspejler.

Samtidig skabes der et læringsrum, hvor følelse og erkendelse mødes gennem billedkommunikationen (Billedkunst Faghæfte 2019).

I den sociokulturelle læringsforståelse hos Vygotsky (Aarkrog, 2018, s. 42) ses læring som et socialt og situeret fænomen hvor eleverne tilegner sig forståelsen gennem samarbejde og stilladsering. Dette bør også komme til udtryk i den fælles billedanalyse, under reenactment processen og i billedsamtalet, hvor eleverne skal hjælpe hinanden med at oversætte historiske observationer til handling og udtryk.

Forløbet er en lang læreproces, der resulterer i at eleverne får viden om hvordan de kobler deres fortidsfortolkninger, nutidsforståelser og fremtidsforventninger på alle mulige forskellige måder i deres eget liv (Jensen B. E., 2006, s. 92)

METODE:

Observation

I dette essay har jeg valgt at anvende usystematisk observation som empirisk metode med henblik på at indsamle kvalitative data til analysen. Det pågældende P-fags hold består af elever fra 4., 5. og 6. klassetrin. Da holdet er nyetableret, kender eleverne kun i begrænset omfang hinanden, og jeg har heller ikke haft tidligere kontakt med dem. Jeg er derfor ikke haft mulighed for at observere deres faglige og sociale sammenspil i klasses sammenhæng forud for undervisningen. Inden forløbet gennemføres, skal jeg dog være i praktik på skolen i flere uger, hvilket giver mig mulighed for at opnå kendskab til skolens rammefaktorer og dens pædagogiske kultur, lærernes didaktiske tilgange og deres relations arbejde. Et par dage inden mit eget undervisningsforløb skal jeg desuden foretage forberedende observationer i andre klasser: 2 historie lektioner i 9. klasse og 4 historie lektioner i 2. klasse. Her gennemfører jeg ikke-deltagende, usystematiske observationer med fokus på lærerens klasseledelse, elevernes deltagelsesformer og interaktionen mellem lærere

og elev (Gjøsund & Huseby, 2001, s. 36). Disse observationer kan jeg ikke bruge direkte i undervisningen, men tilgå dem og tolke dem i mine didaktiske overvejelser, da de giver et indtryk af skolens rammefaktorer og elevernes og lærernes hverdag, samt hvilket generelle niveau undervisningen ligger på (Gjøsund & Huseby, 2001, s. 37).

Efter den færdige undervisning vil jeg reflektere over og indtale mine iagttagelser. Kan ses i Bilag 1. Denne fremgangsmåde sikrer at observationerne ikke blot fungerer som datamateriale, men også som et professionelt udviklingsredskab til at kvalificere min undervisning og relationskompetence. Der indgår således empiriindsamling allerede i planlægningsfasen, idet observationerne bevidst er integreret i undervisningen Forberedelse.

Didaktisk planlægning

Forløbet er planlagt ud fra den didaktiske relationsmodel (Hiim & Hippe, 1997) (Aarkrog, 2018, s. 138), hvor undervisningens 6 faktorer: læringsforudsætninger, mål, indhold, rammer, læringsprocesser og vurdering tænke sammen. Elevernes forudsætninger er blandede og de er fra forskellige klassetrin og aktiviteterne er derfor differentieret gennem stilisering, hvor jeg støtter analysearbejdet med spørgerark, fælles samtaler og visuelle eksempler. Evalueringen er formativ og sker løbende gennem observationer, dialoger og kammerartfeedback i billedet samtalen. Da dette er min tredje praktikperiode, har jeg tilegnet mig en vis didaktisk og metodisk kompetence, som gør mig i stand til at identificere elever, der kræver særlig didaktisk opmærksomhed. Under min egen undervisning vil jeg desuden supplere med deltagende observation, hvor jeg registrerer elevernes respons, engagement og samarbejde. Denne type observation gør det muligt at foretage løbende stilladsering ved at tilpasse støtte og vejledning efter elevernes aktuelle læringsbehov.

PRÆSENTATION AF UNDERVISNINGSFORLØB:

Undervisningen består som sagt af 4 lektioner. I den første lektion introduceres brugen af iPad 'en og hvorledes man scanner QR koder. Her gennemgås også at de kilder de skal finde. Kilderne består af to fotos af malerier og en QR-kode, som fører til en fortælling om en historisk periode. Jeg introducerer begreberne levn og beretning, og forklarer, at en beretning altid rummer et aktivt valg og fravalg af information, ligesom i den fortælling om den historiske periode, der er gemt bag QR koden. Derefter er der kildeløb i Multisalen, hvor eleverne i grupper indsamler, de kilder de skal arbejde med. Tilbage i klassen lytter eleverne til en kilde der består af mig der fortæller lidt om den historiske periode som man kan høre i denne [Padlet](#). Det er meningen at eleverne skal tage notater samtidigt.

Så skal eleverne lave en kildekritisk analyse af et af de to udvalgte malerier. Hvilket et af dem er angivet på gruppens A3-papir, som de skal bruge til analysen. Enten Kilde 2: Christen Købke "*Landskabsmaleren Fredrik Sødring*" (1932) eller Kilde 3: Anna Anchers "*Pige der syr*" (u.å). Eleverne analyserer deres maleri ud fra kildekritiske spørgsmål der findes i denne [Padlet](#) og udarbejder et notatmindmap i grupperne. Jeg sørger for at bevæger mig rundt i lokalet og giver formativ feedback undervejs i processen.

Den næste aktivitet er en historiestafet, der bygger på viden fra Minnas fortælling og elevernes kildeanalyse-mindmaps. Jeg opdeler eleverne i to nye hold, så de lærer hinanden at kende på kryds og tværs. Eleverne står bag en streg. Én elev ad gangen løber hen til læreren og skriver et

ord på deres holdpapir. Ordene skal stamme fra kildekritikken eller Minnas fortælling, for eksempel navne, årstal, steder eller genstande. Det hold, der får flest forskellige ord på deres papir, vinder stafetten. Jeg giver individuel feedback undervejs, mens eleverne skriver, og resultat-feedback til både det vindende og det tabende hold efter stafetten.

Efter frikvarteret skal eleverne i gang med reenactment af deres maleri. Hver gruppe skal finde et sted på skolen, der ligner omgivelserne i det maleri, de arbejder med. Derefter skal de på udklædningsloftet og tager udklædning på, så de ligner personen på maleriet. De skal tage billeder af alle gruppemedlemmer, hver for sig, som om de selv var personen på maleriet. De skal sidde som figuren, udstråle den samme stemning og prøve at leve sig ind i rollen. Jeg bevæger mig rundt på skolen og giver formativ feedback under processen.

Eleverne skal både uploade deres fotos til den fælles Padlet (fjernet til DIGI bloggen) og printe deres fotos. Derefter skal vi have en fælles billedkunstfaglig billedsamtale, hvor billedkunstlæreren Julie skal deltage aktivt. Vi skal afslutte med at koble forløbet til elevernes kommende billedkunsttema.

Feedback skal gives til eleverne i samlet flok på både proces og resultat, og forhåbentligvis samle op på, hvordan forløbet har bidraget til elevernes forståelse af historie, kildearbejde og historiebrug. Eleverne skal deltage aktivt i billedsamtalen og give mundtlig kammerartfeedback til hinanden

Derefter følger en kort mundtlig undervisningsevaluering hvor eleverne giver feedback på forløbet ved at besvare spørgsmål som: Hvad fungerede godt ved undervisningen? Hvad fungerede mindre godt? Hvordan var det med de digitale elementer? Var instruktionerne tydelige? Var det for svært eller tilpas udfordrende? Lektionsplanen kan ses i Bilag 2.

ANALYSE:

Som beskrevet i afsnittet "Fagdidaktisk teori" var formålet med forløbet at eleverne skulle udvikle deres historiebevidsthed ved at forstå sig selv som både historieskabte og historieskabende.

Dette indebærer at de ikke blot tilegnede sig historisk viden, men også lærte at bruge historien aktivt, kreativt og kritisk undersøgende (Børne- og Undervisningsministeriet, 2019). Hele forløbet var derfor bygget op omkring elevaktivitet, undersøgende arbejdsformer og en kobling mellem fortidsfortolkning, nutidsforståelse og fremtidsforventning. (Jensen B. E., 2006, s. 92)

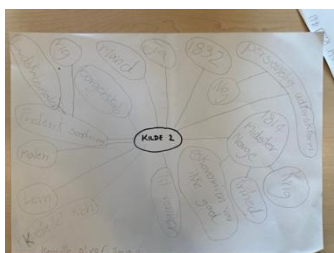
Struktur og rammesætning

Min tydelige tekniske introduktion i starten af timen kan analyseres gennem Hiim og HIPPES relationsmodel hvor læringsforudsætninger og rammefaktorer påvirker elevernes mulighed for deltagelse. Ved at sikre at alle iPads fungerede og ved at instruere i scanning, kameravinkel og navigation reducerede jeg risikoen for digital forstyrrelse. Det styrkede læringsmiljøet og gjorde det muligt for eleverne at fokusere på det faglige indhold fremfor tekniske barrierer. At eleverne selv oplevede sig vant til at bruge iPads selvom jeg havde fået andet at vide viser også at elevers egne forudsætninger og erfaringer skal indgå aktivt i didaktisk planlægning. Brugen af IT i undervisningen understøttede eleven som den målrettede og kreative producent, hvor eleverne kunne samarbejde om at analysere og tolke kilder samt producere kreative historiske fortællinger (Børne- og Undervisningsministeriet, 2019, s. 47).

Historiebrug

Kildeløbet fungerede særdeles godt som en aktiverende indgang til historisk arbejde. Eleverne blev fysisk engagerede og fik mulighed for at finde, sortere og arbejde med kilder selv. Det er i tråd med faghæftets forståelse af historiebrug at elever skal være aktive medproducenter af fortolkninger af fortiden (Børne- og Undervisningsministeriet, 2019, s. 42).

Da eleverne efterfølgende arbejdede med "Minnas fortælling" brugte jeg tid på at forklare forskellen mellem levn og beretning. Ved at introducere beretningens karakter af aktivt valg og fravalg åbnede jeg en refleksion over historieskrivning som konstruktion en vigtig del af historisk dannelse. At eleverne valgte at arbejde direkte i lydfilen frem for at tage notater viser at de udnyttede materialet multimodalt hvilket kan styrke tilgængelighed og selvstændighed, og det tager jeg med mig videre.

Padlet opgaven med syv kildekritiske spørgsmål "Kildekritisk analyse af maleri" rettede fokus mod kompetencemålet "*Eleven kan med afsæt i enkle problemstillinger anvende kildekritiske begreber til at gøre rede for fortolkninger af fortiden*" (Børne- og Undervisningsministeriet, 2019, s. 12). Som beskrevet i afsnittet "Fagdidaktisk teori" var det ikke meningen, at eleverne skulle gå i dybden med analysen, på grund af den korte tid vi havde. Elevernes kildekritiske analyser blev derfor lavet

på et mindmap, og billeder af disse viser at grupperne faktisk fik fat i en god del af den historiske baggrund i "Minnas Fortælling" og fik også researchet på mange af de kildekritiske spørgsmål i den "Kildekritisk analyse af maleri" som "Hvor er værket skabt?" De tre mindmaps kan ses i Bilag 3. På trods af det var elevernes tilbagemelding, at en del af spørgsmålene var for svære, og dette viser, at min stilladsering ikke var tilstrækkeligt tilpasset alle elevers zone for nærmeste udvikling (Aarkrog, 2018, s. 42). Her kunne jeg have skabt en tydeligere historisk kontekst, før de kastede sig ud i analysen.

Reenactment

Reenactment opgaven viste sig at være den mest udviklende og engagerende aktivitet i forløbet, og denne lod opgaven eleverne arbejde med efterligning, imitation og levendegørelse af malerierne (Kruse, 2015, s. 9), og dermed iverføre dem til et nutidigt billede i deres egen livsverden (Jensen B. E., 2006, s. 88). De skulle finde et passende sted på skolen, anvende rekvisitter og iscenesætte sig selv i rollerne fra maleriet. Her kobledes de deres kognitiv historisk forståelse sammen med en kropslig og emotionel oplevelse af fortiden. Der var en gruppe der lagde mærke til at der stod sammenklaplig kunstnerstol i højre hjørne på maleriet "Landskabsmaleren Frederik Sødring", og de fandt på at hente et par stylder fra skuret, og stille på samme måde, da materialerne mindede lidt om hinanden. Eller ved samme maleri, hvor landskabsmaleren har en palette i hånden, og eleverne i stedet har valgt en fejebakke. Dette kan ses i det digitale Galleri: Reenactment af malerier fra udstillingen Pantefeber, eller på forsiden af professionsessayet [Link til galleri fjernet til DIGI bloggen](#)).

Som tidligere skrevet så handler reenactment om at rejse mentalt i tid (Kruse, 2015, s. 10). Denne mentale rejse understøttes af Loa Bjerres begreb om fordybelse i en anden tid hvor eleverne oplever nærhed til fortiden gennem et perspektivskifte snarere end at betragte den på afstand som præsentisme (Bjerre, 2019, s. 128). At eleverne tog opgaven seriøst og arbejdede med lys,

positur og rumkomposition viser at de faktisk forsøgte at fortolke og komme ind i perioden. Det styrkede deres historiebevidsthed fordi de både analyserede og producerede historiske udtryk og dermed blev de historieskabende gennem deres egne nutidige billeder.

Billedsamtalen

Den afsluttende billedsamtale med billedkunstlæreren Julie fungerede som et vigtigt

refleksionsrum hvor eleverne sammenlignede originalmaleriet med deres reenactment foto. Her talte de både om proces, historiske detaljer, billedkomposition og deres egne oplevelser af rollen i billedet. Det ligger direkte i forlængelse af historiefagets mål om at udvikle elevernes empati og refleksive forståelse af fortiden (Børne- og Undervisningsministeriet, 2019, s. 42).

I et sociokulturelt læringssyn inspireret af Vygotsky blev billedsamtalen et socialt læringsrum hvor eleverne gennem dialog og kammerartfeedback hjalp hinanden med at

oversætte visuelle og historiske observationer til ny forståelse, og læring opstod her i det sociale samspil og eleverne lærte både af og med hinanden (Aarkrog, 2018, s. 38).

Evalueringsperspektivet

I den afsluttende evaluering vurderede eleverne forløbet som motiverende og meningsfuldt. De fremhævede at de digitale redskaber fungerede godt og gjorde undervisningen interessant. De understregede også at den kildekritiske opgave var for svær uden mere baggrundsviden hvilket bekræfter min egen analyse af stilladseringen.

Reenactment og billedsamtalen blev vurderet som særligt udbytterige. Det viser at æstetiske læreprocesser og aktiv historiebrug styrker både engagement og læring og at eleverne oplevede at de forstod fortiden bedre gennem en kombination af analytisk og kropslig tilgang.

FUND OG DISKUSSION:

følge Loa Bjerre (Bjerre, 2019, s. 140) kan det være særligt gavnligt at lade perspektivskiftet komme tidligt i undervisningen, så eleverne først fordyber sig i den historiske kontekst og oplever nærhed til fortiden. I mit forløb valgte jeg at placere den kildekritiske analyse før perspektivskiftet og reenactment, hvilket i refleksion fremstår som en strategisk begrænsning. Den kildekritiske analyse blev oplevet som den mest udfordrende del af undervisningen, og flere elever gav udtryk for under evalueringen, at de manglede baggrundsviden, før de kunne besvare spørgsmålene tilfredsstillende.

Set i forhold til Fælles Mål for historie efter 6. klassetrin, hvor eleverne skal kunne anvende kildekritiske begreber og forstå fortidens problemstillinger (Børne- og Undervisningsministeriet, 2019, s. 42) kan man argumentere for, at rækkefølgen reducerede den didaktiske effekt.

Perspektivskiftet gennem reenactment havde potentiale til at skabe både kognitiv, affektiv og æstetisk forståelse af maleriet, hvilket ville have styrket elevernes historiebevidsthed og deres kompetence til at forbinde fortid, nutid og fremtid, og dermed givet eleverne den historiske kontekst, som de synes at de manglede.

Reenactment-øvelsen viste sig at være særligt motiverende og engagerende for eleverne, hvilket understøtter Vygotskys sociokulturelle læringsforståelse, hvor læring sker gennem social

interaktion og stilladsering. Eleverne blev aktive skabere af historien, både gennem praktisk genskabelse af maleriet og gennem refleksion i den efterfølgende billedsamtale (Aarkrog, 2018, s. 38). Denne fase fremmede deres analytiske og refleksive kompetencer samtidig med, at de fik en affektiv tilknytning til fortiden (Bjerre, 2019, s. 138).

Kritisk set kunne man derfor argumentere for, at den kildekritiske analyse kunne have været reduceret eller integreret efter perspektivskiftet og reenactment. På denne måde ville elevernes forståelse af historien som både noget de er skabt af og kan være med til at skabe, blive styrket gennem aktiv deltagelse og erfaring, hvilket fremmer indsigt, kreativitet, kritisk sans, refleksion og ansvarlighed. Denne refleksion peger på, at rækkefølgen af aktiviteter er afgørende for elevengagement og læringsudbytte, og at praksisnær didaktisk tilrettelæggelse kan optimere både faglige og tværfaglige kompetencer.

KONKLUSION

[Link til DIGI-talk](#)

REFERENCELISTE

- Aarhus Universitet. (17. marts 2025). *Forskningsprojektet 'Skjulte Plantehistorier' springer ud som kunstudstilling*. Hentet 13. november 2025 fra Institut for Kommunikation og Kultur: <https://cc.au.dk/aktuelt/nyheder/nyhed/artikel/forskningsprojektet-skjulte-plantehistorier-springer-ud-som-kunstudstilling>
- Aarkrog, V. (2018). *Den nærmeste udviklingszone - Lev Vygotsky*. København: Gyldendal.
- Børne- og Undervisningsministeriet. (2019). *Historie faghæfte*. Hentet 23. September 2025 fra emu.dk: https://emu.dk/sites/default/files/2023-06/gsk_historie_faghæfte_2023.pdf
- Børne- og Undervisningsministeriet. (2019). *Historie, Fælles mål*. Hentet 22. januar 2025 fra emu.dk: https://emu.dk/sites/default/files/2023-06/gsk_historie_fælles%20mål%202023.pdf
- Bjerre, L. (2019). Historie - fordybelse i en anden tid. I P. Brodersen (Red.), *Fag og fordybelse_ når fag sætter nye spor i erkendelsen* (s. 7–11 og 127–148).
- Danmarks Nationalleksikon. (27. marts 2025). *Danmarkshistorien på lex.dk*. Hentet 13. november 2025 fra 1915 Grundloven: <https://danmarkshistorien.lex.dk/1915-Grundloven>
- Danmarks Nationalleksikon. (29. september 2025). *Danmarkshistorien på lex.dk*. Hentet 13. november 2025 fra Næringsfrihedsloven af 29. december 1857: https://danmarkshistorien.lex.dk/Næringsfrihedsloven,_29._december_1857
- Den Hirschsprungske samling. (u.d.). *hirschsprung.dk*. Hentet 13. november 2025 fra udstillinger/plantefeber-verden-i-vindueskarmen: <https://www.hirschsprung.dk/udstillinger/plantefeber-verden-i-vindueskarmen>
- Den Hirschsprungske Saamling. (u.d.). *Udstillinger*. Hentet 13. november 2025 fra Plantefeber, verden i vindueskarmen: <https://www.hirschsprung.dk/udstillinger/plantefeber-verden-i-vindueskarmen>
- Hiim, H., & Hippe, E. (1997). Kort om de forskellige didaktiske kategorier og sammenhængen mellem dem. I *Læring gennem oplevelse, forståelse og handling: En studiebog i didaktik* (s. 73-83). København: Gyldendal.
- Jensen, B. E. (1996). Historiebevidsthed og historie, hvad er det? I H. Brinckmann, & L. Rasmussen (Red.), *Historieskabte såvel som historieskabende, 7 historiedidaktiske essays*. Frederikshavn: Dafolo.
- Jensen, B. E. (2003). Historie - livsverden og fag. København: Gyldendal.
- Kruse, T. &. (2015). Reenactment og historiebrug – indledning. I *Fortider tur/retur: reenactment og historiebrug* (s. 9-14). Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Martinsen, L. K. (8. september 2025). *Kulturlivet i Danmark 1814-1849 i Danmarkshistorien på lex.dk*. (lex.dk, Producer) Hentet 13. november 2025 fra Lex.dk: https://danmarkshistorien.lex.dk/Kulturlivet_i_Danmark_1814-1849
- Nissen, D. R. (2. oktober 2024). *Lex.dk*. Hentet 13. november 2025 fra Stueplanter: https://lex.dk/stueplanter?utm_source=chatgpt.com
- Prip, G. (3. september 2025). *Videnskab.dk*. Hentet fra Har Danmarks rolle som kolonimagt haft betydning for, hvilke planter vi har haft i vindueskarmen?: <https://videnskab.dk/naturvidenskab/har-danmarks-rolle-som-kolonimagt-haft-betydning-for-hvilke-planter-vi-har-haft-i-vindueskarmen/>
- Styrelsen for undervisning og kvalitet. (2019). *Billedkunst Faghæfte 2019*. Børne-og undervisningsministeriet.
- Vandsø, A., & Leth-Espensen, P. (u.d.). *Perspective*. Hentet 13. november 2025 fra Skjulte plantehistorier: Nær- og fjernlæsninger af dansk kunst med stueplanter fra 1820 til 1920

som kilde til ny viden og formidling: <https://www.perspectivejournal.dk/skjulte-plantehistorier-naer-og-fjernlaesninger-af-dansk-kunst-med-stueplanter-fra-1820-til-1920-som-kilde-til-ny-viden-og-formidling/>

EMPIRIEN (BILAG)

BILAG 1 MIN INDTALTE OBSERVATION

Fredag eftermiddag den 7. november 2025.

Nu har jeg overstået min undervisning, Jeg synes, det gik rigtig godt. Jeg sørgede for at være tydelig i min instruktion til forløbet og forklaret eleverne grundigt hvordan de skulle bruge deres iPads til at starte med. Det vil sige hvad Det er man scanner en QR-kode, hvordan iPad'en skal vende når man tager billeder og så videre. Jeg ville sikre mig at alt det digitale fungerede, så der ikke opstår tekniske problemer undervejs i undervisningen. Inden undervisningen havde jeg opdateret alle skolens iPads, og Det var jeg virkelig glad for, for så var alt klar til brug. Jeg havde tidligere fået at vide at eleverne ikke var vant til at bruge iPads i undervisningen, men Det var de faktisk ikke enige i. De mente de brugte dem ret ofte.

Eleverne tog rigtig godt imod kilde løbet, som var en idé, jeg fik 2 dage før da jeg var til observation i 9 klasse, hvor læreren fortalte mig om den metode. Det fungerede supergodt! Eleverne var På grund af kilde løbet aktive fra starten og Jeg tror det gjorde at de bliver engageret hele vejen igennem undervisningen.

Da de kom tilbage til klassen, kom jeg i tanker om, at jeg hellere måtte forklare, at den lydfil de skulle lytte til (Minnas fortælling) faktisk var en beretning. Vi talte kort om forskellen mellem levn og beretning og om at en beretning altid indebærer et aktivt valg og fravalg af informationer. Jeg forklarede også, at malerierne vi arbejdede med, kunne ses som levn fra den tid, de bliver lavet i. Jeg tænker, at man aldrig er for ung til at lære om forskellen mellem levn og beretning. Eleverne tog dog ikke notater til "Minnas fortælling" selvom det stod som det første punkt i padlet. Til gengæld brugte de lydfilen aktivt, mens de arbejdede med deres næste opgave, og spolede frem og tilbage i lydfilen. Det kan jo tyde på, at notat er måske ikke var nødvendig, når de havde materialet lige ved hånden.

De fik en QR-kode til en padlet med 7 kildekritiske spørgsmål, som de skulle besvare gennem et mindmap. Det var en hurtig og overskuelig måde at arbejde kildekritisk på, hvor fokus var på at skabe sammenhæng mellem malerierne og den historiske periode de kom fra.

Jeg gik rundt og gav formativ feedback undervejs. Elevernes stillede mange spørgsmål, og nogle af de kildekritiske spørgsmål jeg havde formuleret der viste sig at være for svære. Det sagde eleverne også under undervisningsevalueringen. De følte at de manglede lidt mere baggrundsviden, før de kunne lave en egentlig kildekritisk analyse.

Den næste aktivitet, som var historie stafetten nåede vi desværre ikke. Det var ellers en ide, jeg havde taget med igen fra observationen i 9 klasse, hvor det fungerede rigtig godt.

Efter frokost gik eleverne i gang med reenactment-opgaven. De blev opdelt i grupper med mindst en elev fra hvert klassetrin. De skulle finde et sted på skolen der lignede omgivelserne på det

maleri, de havde arbejdet med. De klarede det virkelig flot. Mange tog opgaven seriøst fandt rekvisitter og brugte god tid på at få detaljer som lys, møbler og positur til at ligne originalen.

Nogle fjollede lidt, men de fleste arbejdede fokuseret og fik taget nogle rigtige fine billeder. Jeg kunne tydeligt se, at de havde fået en dybere forståelse for maleriernes komposition og stemning. Desværre var tiden knap, og vi kunne med fordel have brugt meget mere tid på denne del. Til sidst uploadede eleverne deres bidrag til vores fælles Padlet galleri, og det gik over al forventning. Jeg havde frygtet det kunne give tekniske problemer, men alt fungerede problemfrit. Eleverne lærer hurtigere at bruge Padlet og flere sagde de syntes, at det var en sjov og overskuelig måde at samle arbejdet på.

Vi lagde alle de printede fotos på et langt bord sammen med fotos af de to malerier. Sammen med billedkunstneren Julie holdt vi en billedesamtale, hvor vi kobledes forløbet til elevernes kommende billedkunstundervisning. Eleverne deltog aktivt i samtalen, stillede spørgsmål og gav hinanden kammerat feedback. De talte både om proces, udtryk, lys og farver i deres egne fotos i forhold til guldalder og skagensmalerierne. Billedsamtalen indeholdt en smule historiefaglig viden der var baseret på det man så i malerierne.

Julie og jeg fortalte også eleverne om hvordan dette forløb kunne bruges i deres kommende billedkunst forløb. Vi skal sammen med eleverne besøge den Hirschsprungske samling senere på måneden og se udstillingen "Plantefeber"

Til sidst lavede vi en undervisningsevaluering. Jeg lægger altid vægt på at lade eleverne være med til at evaluere undervisningen, for det er jo deres oplevelse og erfaring, jeg lærer mest af. De gav virkelig god feedback. De synes at alt det digitale fungerede supergodt og gjorde undervisningen mere spændende. De mente dog at kilder analysen var for svær og de havde haft brug for lidt mere introduktion og baggrundshistorie før de gik i gang. Men derudover sagde de at opgaverne generelt var tilpas svære og udfordrende, men også meget motiverende.

BILAG 2 LEKTIONSPLAN

Lektion	Indhold	Materialer	Aktivitet	Evaluering
Første 10.30- 11.15	Intro og baggrunds- historie Kildeløb:	Kilde 1: QR-kode til Minna's fortælling Papir med: "Tag et tydeligt billede..." Kilde 2: Maleri, <i>Landskabsmaleren</i> <i>Fredrik Sødring</i> Kilde 3: Maleri, <i>Pige der syr</i> Instruktionspapir En iPad til hver gruppe (opdateres om torsdagen)	U: Opdel i grupper. Sørg for at der er min. en fra hvert klassetrin på hvert hold E: Løber rundt i Multisalen og finder kilder. De skal tage billeder og scanne en QR-kode. Og derefter komme tilbage til klassen.	

		Minnas fortælling om den historiske periode: https://padlet.com/btsqgpkf3z/minnas-fortelling-om-danmark-1813-1920-ffjd33zw0e4wvlch	U: Intro til hvad levn og beretning er, og at en beretning inkluderer et aktivt valg og fravalg af information, som i Minnas fortælling om den historiske periode. E: Lytter til eller læser Minnas fortælling om den historiske periode. Mens de tager noter. U: På jeres gruppeborde ligger et A3-papir med angivelse af hvilken kilde I skal analysere. E: laver en kildekritisk analyse af deres maleri gennem et gruppe mindmap:	
	Kilde-arbejde	QR-kode til kildekritik. https://padlet.com/btsqgpkf3z/kildekritisk-analyse-af-maleri-zq37buuu7dxizl3a		U: bevæger sig rundt i lokalet og giver formativ feedback i processen
Anden 11.15-12.00	Historie-stafet	A3-papir, tykke tusser, og tilgang til multisalen.	U: Opdel i to andre hold, for de lærer hinanden at kende på kryds. Introduktion: Dette er en historiestafet baseret på viden fra Minnas fortælling og jeres kildeanalyse mindmap. E: Stå bag strengen. En elev løber på skift hen til mig og skriver et ord fra kildekritikken eller fortællingen f.eks. navne, årstal, steder, genstande osv. Det hold der får flest forskellige ord på deres papir har vundet.	U: Individuel feedback når de skriver. Resultat-feedback til både det vindende og tabende hold
Tredje 12.30-13.15	Reen-actment af to malerier	Reenactment af malerier Kilde 2: Maleri, <i>Landskabsmaleren Fredrik Sødring</i> Kilde 3: Maleri, <i>Pige der syr</i> Tilgang til udklædningsloft iPad tilkoblet printer.	U: Opdel i 3 grupper. E: Finder et sted på skolen der ligner omgivelserne på maleriet. Find og påfør udklædning så de ligner det foto som de har lavet en kildekritisk analyse af. Gennemgå et mentalt perspektivskifte: Tag billede af alle gruppemedlemmer hver for sig som at I var personen på maleriet, sidder som personen og udstråler det samme.	U: bevæger sig rundt i lokalet og giver formativ feedback i processen
Fjerde 13.15-14.00	Fjerde Lektion: Galleri, billedsamtales og evaluering	Fælles Galleripadlet	E: Upload jeres fotos på fælles padlet, Der skrives navn på den der er på fotoet. E: Udprint fotos	

Billed-
samtale og
evaluering

Alle ud printede fotos
ligges sammen, samt de
to malerier udprintet.

Under-
visnings-
evaluering

U: Gennemgang af fotos i en
Billedsamtale sammen med Julie
Billedkunstlærer, for at koble
forløbet til deres kommende
billedkunstforløb

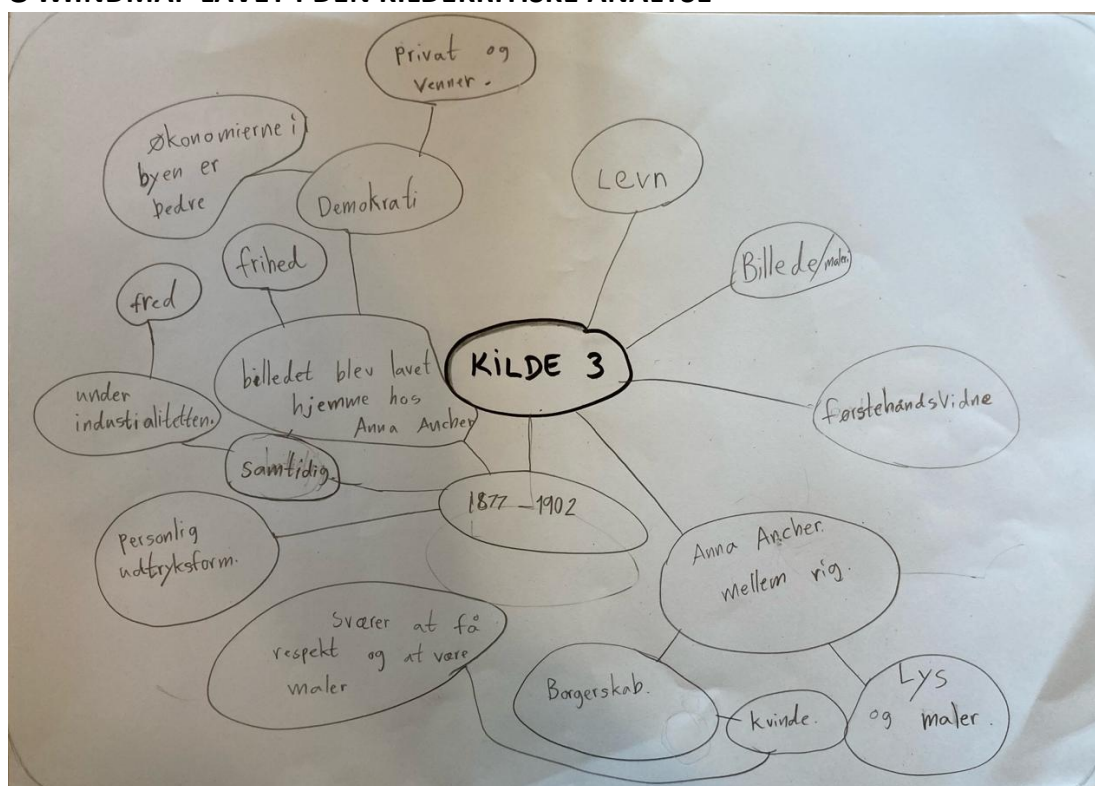
E: Giver de andre grupper mundtlig
feedback i billedsamtalet

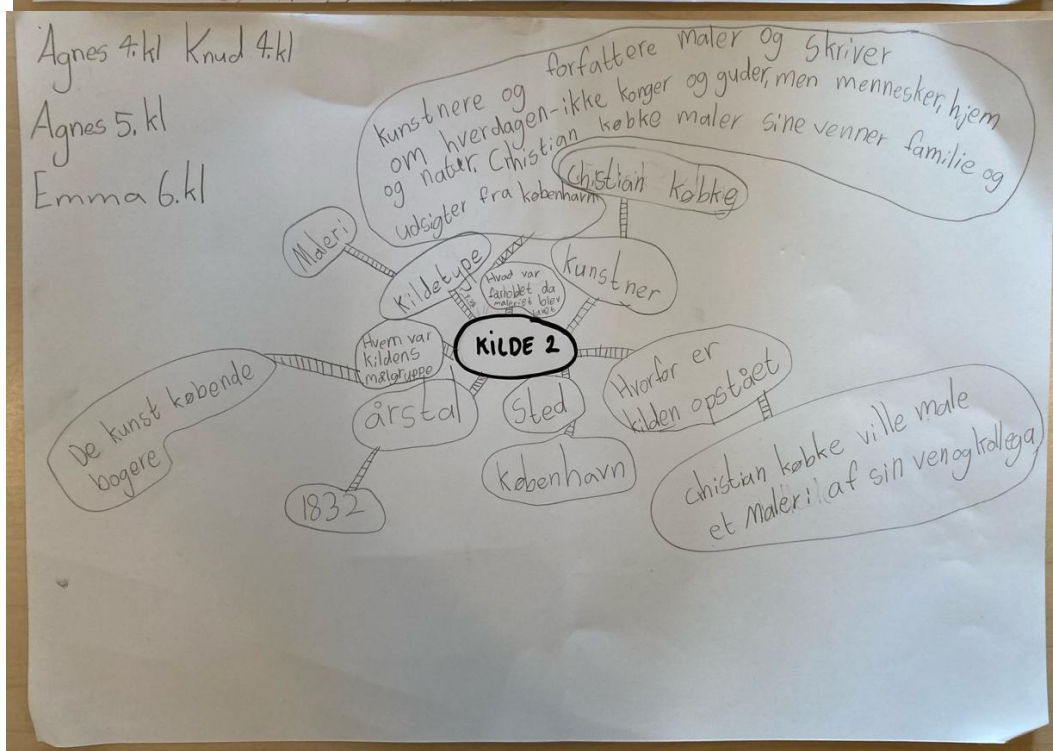
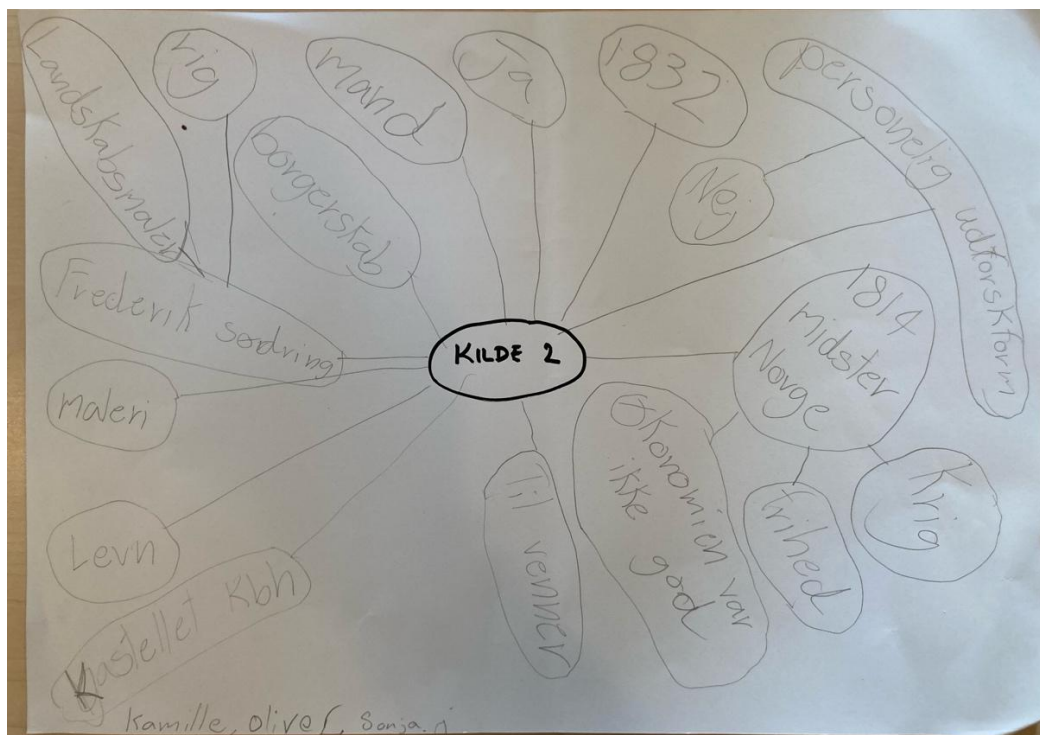
E: Giver feedback på undervisningen. Hvad fungerede
godt? Hvad fungerede ikke godt? Hvordan var det
med det digitale? Hvordan fungerede
instruktionerne? Var det tilpas svært?

U: Giver feedback på proces og resultat.

U: Giver
feedback i
billedsamtalet.
E: Kammerat-
feedback

BILAG 3 MINDMAP LAVET I DEN KILDEKRITISKE ANALYSE

BILAG 4: LINKS TIL DIGITALE LÆREMIDLER

"Minna's fortælling"

Kildekritisk analyse af maleri

Galleri: Reenactment af malerier fra udstillingen (Fjernet til DIGI-bloggen)